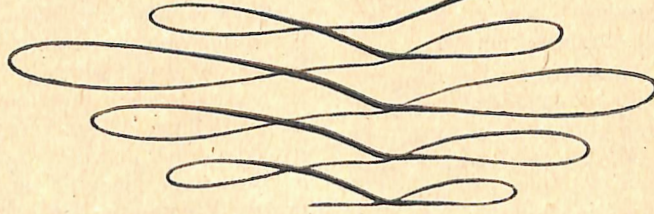


van Mens tot Mens



Ledenorgaan van de Vereniging voor Maatschappelijk Werk op Humanistische grondslag 'Humanitas'. Redactie: T. v. Grootheest en C. M. Swiebel. Redactie-secretaris: H. v. Schaaijk. Administratieadres: J. W. Brouwersstr. 16, Amsterdam-Z, Postgiro 582000

Humanitas en de gezinsvoogdij

Ondanks de vaak ingrijpende veranderingen die zich in de loop der jaren op het terrein van de kinderbescherming hebben voltrokken, mag men zeggen dat de wieg van dit werk in de negentiende eeuw stond. Als gevolg van afschuwelijke sociale en financiële omstandigheden demoraliseerden in die eeuw grote groepen van kinderen.

Particuliere organen en overheid stonden vrijwel machteloos tegenover dit verschijnsel, dat een massaal en chronisch karakter kreeg. Eensdeels omdat de middelen niet werden verschaft om een grootse en afdoende aanpak mogelijk te maken, anderdeels door een tekort aan inzicht in de oorzaken van het verschijnsel en het wezen van de moeilijkheden waarin de kinderen waren geraakt.

Op het terrein van de strafbejegening wist men tot 1886 niets beters te doen dan een kind, dat met de justitie in aanraking kwam, in een gevangenis op te sluiten, soms voor jaren. Het Wetboek voor Strafrecht, dat in 1886 werd ingevoerd, brengt daarin in zoverre verbetering, dat de gevangenis aan kinderen beneden de tien jaar bespaard blijft, doch het zal tot 1905 duren voor een meer op het kind afgestemd systeem van strafoplegging en -tenuitvoering een kans krijgt. De tuchtscholen gaan voor de minderjarigen de plaats van de gevangenissen innemen, bovendien kunnen, en dat is een van de belangrijkste winstpunten uit die tijd, de beneden-veertienjarigen tot een voorwaardelijke straf worden veroordeeld. Sinds 1922 geldt die mogelijkheid ook voor de boven-veertienjarigen. De voorwaardelijke straf als winstpunt, niet omdat het zwaard van Damocles pedagogisch zo voortreffelijk zou zijn, maar omdat daarmee de mogelijkheid van toezicht is geschapen. Toezicht, niet bedoeld als steriele controle, maar als steunmiddel bij de opvoeding.

Toch gaan er al spoedig na 1905 stemmen op van ontevreden lieden. Waarom moet men wachten met toezicht tot kinderen met de strafrechter in aanraking zijn gekomen? Een kind is niet de ene dag aangepast en de vol-

gende crimineel. Daar ligt in het overgrote deel van de gevallen een lange periode van langzamerhand afglijden tussen. In die tijd, en dan zo vroeg mogelijk, moet getracht worden, te zamen met de ouders, en in het vlak van een pedagogische bejegening, de reeds bestaande moeilijkheden weg te werken en erger te voorkomen. Met name bij kinderen moet daar winst inzitten, omdat zij pedagogisch nog te beïnvloeden zijn.

Het heeft een aantal jaren geduurd voor deze opvatting een plaats in het rechtsbewustzijn van de bevolking had ingenomen, maar in 1920 kon dan toch de wet op de ondertoezichtstelling tot stand komen. De gezinsvoogdij verscheen op het toneel, tegelijk met de kinderrechter.

Wat zijn de kerngedachten uit de wet op de ondertoezichtstelling? In de eerste plaats dat ouderlijke macht niet onaantastbaar is. Wanneer de belangen van het kind zulks vergen kan die macht worden uitgeschakeld, zoals bij de ontheffing en ontzetting — mogelijkheden waarin reeds sedert 1901 was voorzien — of worden beperkt, gelijk de ondertoezichtstelling meebrengt en beoogt.

Toch gaat het hierbij, en hiermee komen we aan de tweede grondgedachte van deze wet, niet alleen om de aantasting van de ouderlijke macht. De door de kinderrechter benoemde gezinsvoogd (niet te verwarren met voogd of toezien-voogd) krijgt als vertrouwensfiguur van de kinderrechter enerzijds, en van de ouders en het kind anderzijds, gelegenheid om steun te verlenen bij de opvoeding van de betrokken minderjarige, nog voor deze een strafbaar feit heeft gepleegd, anders gezegd, op grond van de omstandigheid dat het kind, naar het inzicht van de kinderrechter, met zedelijke of lichamelijke ondergang wordt bedreigd. De gezinsvoogdij is een steunmiddel bij de opvoeding van het bedreigde kind, en bij de opvoeding van dat kind in het gezin.

Terecht is de ondertoezichtstelling jarenlang het troetel-
(Vervolg op pagina 2)

(Vervolg van pagina 1)

kind van de kinderbescherming geweest, ook al bleek in de loop der jaren dat bij de toepassing niet altijd voldoende succes kon worden bereikt. Deels waren de teleurstellingen inherent aan het werken met moeilijk opvoedbaar geworden kinderen, daarnaast sproten zij voort uit een onbevredigende organisatie van de gezinsvoogdij.

Twee factoren hebben in het bijzonder remmend gewerkt. Zij betreffen de werving van gezinsvoogden en het geven van leiding aan deze vrijwillige kinderbeschermers.

De uitvoering van de wet op de ondertoezichtstelling ligt in handen van de kinderrechter. In het algemeen spreekt hij de ondertoezichtstelling uit, hij benoemt en ontslaat de gezinsvoogden, aan hem zijn de gezinsvoogden verantwoordelijkheid verschuldigd.

De kinderrechter mist echter het apparaat om zelf aandacht te schenken aan de werving van gezinsvoogden. Vaak waren het tot voor kort de overbelaste ambtenaren voor de kinderrechten en leden van de voogdijraden, die voor hem op zoek gingen naar gezinsvoogden, doch in de praktijk voldeed deze werkwijze maar zeer matig.

De kinderrechter mist ook het apparaat om de vorming van de gezinsvoogden tot haar recht te laten komen. Van min of meer regelmatige werkbesprekingen met de gezinsvoogden onder deskundige leiding was tot voor enkele jaren vrijwel nergens sprake. Gevolg: menig gezinsvoogd bedankte voor de eer na een eerste teleurstellende ervaring.

Na de Tweede Wereldoorlog is de ondertoezichtstelling op de helling gezet. Ingrijpende wijzigingen, vooral van organisatorische aard, kwamen tot stand, waardoor de gezinsvoogdij een heel ander aanzien kan krijgen en ook veel efficiënter kan gaan werken. Veel zal daarbij afhangen van de activiteit, die de enkele jaren geleden verschenen verenigingen voor gezinsvoogdij (het officiële, door de kinderrechter uitgesproken toezicht) en patronage (het onofficiële, niet door de kinderrechter uitgesproken, maar op verzoek van de ouders door een vereniging uitgeoefende toezicht) gaan ontlooiën. Humanitas is één van deze verenigingen.

Waarin is de betekenis van deze verenigingen gelegen? Voor Humanitas is deze in de volgende punten samen te vatten.

I. Het lichamelijk en geestelijk welzijn van de jeugd is geen zaak waarvoor de verantwoordelijkheid uitsluitend dient te liggen bij de rechterlijke macht en overheidsorganen.

De bevolking als geheel dient zich daarvoor verantwoordelijk te voelen en daarvan blijkt te geven b.v. door zich in voldoende mate beschikbaar te stellen als toezichthouder, en door financiële en morele steun te verlenen.

De ervaringen van vóór 1940 hebben geleerd, dat daarvoor organisatie vereist is, en dat de meest doeltreffende organisatievorm in dit verband niet een comité of een stichting is, maar een vereniging. In het kader van een vereniging, die regelmatig met haar leden samenkomt, kan systematisch worden gewerkt, enerzijds aan het wekken van belangstelling voor en het verdiepen van inzicht in de problematiek van het kinderbeschermingskind, anderzijds aan de werving van de gezinsvoogden.

Dit alles zal met te meer succes geschieden, naarmate de vereniging exponent is van een bepaalde groep uit de bevolking. Dat schept een klimaat waarbinnen gelijkgezin-

den zich 'thuis' voelen, en dat is weer, gelijk de praktijk heeft geleerd, een belangrijke voorwaarde om te volharden in de strijd tegen allerlei vormen van verwaarlozing van kinderen.

Humanitas is zo'n exponent, nl. van de, naar men aanneemt, steeds groter wordende groep van buitenkerkelijken, die zich verenigd hebben op de in de statuten omschreven positieve grondslag.

II. Steeds duidelijker blijkt, dat een grondslag waarop in het vorige punt werd gezinspeeld, nodig is in het kinderbeschermingswerk anno 1958.

De vereniging van directeuren en directrices van opvoedingsinstellingen heeft verleden jaar enkele studiedagen gewijd aan het probleem, dat in de laatste jaren een nieuwe categorie kinderen in de kinderbescherming hulp vraagt. (Zie uitgave 'Kinderbescherming in een veranderde wereld' van genoemde vereniging, Burg. Koningsingel 48, Rotterdam).

Bij die gelegenheid heeft mej. prof. dr. J. C. Hudig aangevoerd, dat het in hoofdzaak om twee verschijnselen gaat. In de eerste plaats om de verschuiving van materiële naar pedagogische verwaarlozing, en in de tweede plaats om het feit, dat men in de kinderbescherming te maken krijgt met een andere klasse kinderen.

De tijd van materiële verwaarlozing is voorbij. De snelle stijging van het welvaartspeil heeft daaraan nagenoeg een einde gemaakt. 'De kinderen die thans onaangepast gedrag vertonen zijn veeleer slachtoffer van pedagogische en affectieve verwaarlozing. De tendensen, die deze fouten in de hand werken, doen hun invloed gelden in alle maatschappelijke klassen.'

De materiële verwaarlozing uit de 19e en begin 20e eeuw heeft plaats gemaakt voor een immateriële, een pedagogische, en daarvan in het bijzonder een geestelijke verwaarlozing. Voor het toezichtwerk heeft deze verandering duidelijke consequenties.

Kon vroeger in vele gevallen worden volstaan met het geven van enige algemene aanwijzingen en het verwijzen naar steun biedende milieus als politieke partij, vakorganisatie of jeugdbeweging, in onze tijd zal de gezinsvoogd veel dieper moeten kunnen afdalen in het persoonlijk leven van ouders en ondertoezichtgesteld kind, wil de maatregel van de kinderrechter nut afwerpen.

De cliënten van de moderne gezinsvoogd zijn vaak het geloof in de mogelijkheid om mens te zijn kwijt geraakt; de drang om te leven vanuit een 'in het gemeenschapsgevoel wortelend besef van verantwoordelijkheid' voor eigen leven en het leven van de evennaaste is niet meer, of nog maar nauwelijks merkbaar. Veel meer dan vroeger het geval was zullen levensproblemen onderwerp van gesprek moeten zijn in de ontmoeting van gezinsvoogd en cliënt, een ontmoeting die slechts zinvol kan zijn op basis van respect en eerbied voor de persoon van de cliënt en die wars zal moeten zijn van goedkoop en nutteloos gemoraliseer.

Deze veranderingen in de problematiek van het toezichtwerk vragen een andere voorbereiding en vorming van de gezinsvoogd, een bundeling ook van gezinsvoogden in verbanden waarin de achtergronden van hun werk onderwerp van gesprek kunnen uitmaken.

Waar kan dat beter dan in een vereniging van gelijkgezinde gezinsvoogden?

Drie korte opmerkingen ter completering.

1. Het voorgaande heeft niets te maken met het opdringen van een bepaalde levensovertuiging. De humanistische

grondslag, van Humanitas, waarin eerbied voor de ander in zijn anders-zijn duidelijk tot uitdrukking komt, biedt voldoende waarborg tegen enigerlei vorm van geestelijke dwang.

De gezinsvoogd van Humanitas zal volkomen bereid zijn zich uit een gezin terug te trekken wanneer blijkt dat zijn bijdrage in het gesprek over de pedagogische situatie in het algemeen, en het geestelijk aspect daarvan in het bijzonder, niet gewaardeerd kan worden. Het groeiend aantal cliënten van Humanitas, ook op het terrein van de ondertoezichtstelling, bewijst echter dat een niet onbelangrijke categorie hulpbehoevenden positief staat tegenover de in dit artikel ontwikkelde opvattingen van Humanitas.

2. Het voorgaande heeft evenmin iets te maken met de vaak ten tonele gevoerde verzuiling.

De gezinsvoogd komt nu eenmaal in een gezin. Hij ontmoet daar opvoeders en opvoedelingen en hij komt daar omdat in pedagogisch opzicht de zaak is vastgelopen. Hij zal zich derhalve met de paedagogische situatie moeten inlaten en dat kan, vooral in onze tijd, niet zonder daarbij aandacht te besteden aan het geestelijk aspect van de opvoeding. Voorbereiding en vorming t.a.v. dit gedeelte van zijn taak zijn onmisbaar.

3. Humanitas beweegt zich niet alleen op het terrein van de ondertoezichtstelling. Het is, een unicum in ons land, een vereniging voor maatschappelijk werk, d.w.z. een vereniging waarin aan alle facetten van het maatschappelijk werk aandacht wordt besteed. Daardoor is voldaan aan een belangrijke voorwaarde tot integratie van het toezichtwerk in een vorm van gezinsmaatschappelijk werk. Er is reeds voor de laatste oorlog vaak gesproken over de onbevredigende situatie, dat in eenzelfde tijdvak twee of meer maatschappelijke werkers hun krachten op één gezin of leden uit één gezin beproefden. Allerlei nare en onnodige moeilijkheden waren daarvan het gevolg. Termen als coördinatie kwamen op.

Een gezinsvoogd en een reclasseringstoezichthouder, om ons daartoe op dit moment te bepalen, kunnen hun cliënt

nooit los zien van milieu, het gezin, waarin die cliënt leeft. Hun bemoeienis strekt zich daardoor noodzakelijkerwijs uit tot het gehele gezin. Zij komen als gezinsvoogd en gaan weg, wanneer het goed is, als gezinsmaatschappelijk werker. Zou het niet beter zijn al die verschillende bemoeienissen samen te brengen in een apparaat voor gezinsmaatschappelijk werk? Het tijdstip om over integratie te spreken was aangebroken.

Dat alles wat hierop betrekking heeft reeds duidelijk voor ogen staat is beslist niet waar, maar dat het maatschappelijk werk ook in dit opzicht voor belangwekkende ontwikkelingen staat, mag worden aangenomen.

Het is bijzonder belangrijk, dat de organisatievorm van Humanitas de integratie niet in de weg staat. Deze situatie mogen we zeker als een bijzondere aantrekkelijkheid van de vereniging beschouwen en daarin ligt op zich zelf reeds een rechtvaardiging van het feit, dat Humanitas zich op het terrein van de gezinsvoogdij als een zelfstandige vereniging is gaan bewegen.

In de afgelopen twee jaar heeft de landelijke sectie kinderscherming in het bijzonder aandacht besteed aan de opbouw van een goed functionerend gezinsvoogdijapparaat.

In een aantal arrondissementen, b.v. Amsterdam, Rotterdam en Utrecht, zijn de werkzaamheden reeds enige tijd geleden begonnen, in een aantal andere arrondissementen, b.v. Friesland, Groningen, Den Haag en Haarlem, staat het te beginnen.

Het zal zonder meer duidelijk zijn, dat de landelijke sectie kinderscherming, die uiteraard werkt onder de verantwoordelijkheid van en in nauw overleg met het hoofdbestuur, bij de uitvoering van deze taak gaarne rekent op de volledige medewerking van gewest- en afdelingsbesturen.

P. A. POLS,

Voorzitter Landelijke
Sectie Kinderbescherming

DE STICHTING MAATSCHAPPELIJK WERK COEVORDEN,

waarin samenwerken de gemeente Coevorden, de N.H. Kerk, de R.-K. Kerk en Humanitas, roept sollicitanten op voor de betrekking van

maatschappelijk werkster

Salarisgrenzen: f 4800,— tot f 6000,— exclusief 4 pct. vakantietoelage en huurcompensatie; 5 periodieke verhogingen van f 240,—; aanstelling boven het minimum niet uitgesloten, een pensioenregeling wordt getroffen.

Vereist wordt het bezit van het diploma van een erkende school van maatschappelijk werk.

Ruime flatwoning beschikbaar.

Sollicitatiebrieven met uitvoerige inlichtingen zijn binnen 14 dagen te zenden aan de secretaris der stichting: drs. P. M. Damen, J. C. Homanstraat 33, Coevorden.

De Provinciale Stichting voor Gespecialiseerd Gezins- en Wijkwerk in Drente, secretariaat Stationsstraat 11 te Assen,

roept sollicitanten op voor de functie van

maatsch. werk-adviseur

(vrouwelijke of manlijke kracht)

De taak zal bestaan uit het geven van adviezen aan het algemeen maatschappelijk werk betreffende de opzet van het werken met verspreid gehuisveste 'probleem-gezinnen'. Zij/hij zal tevens nauw betrokken worden bij de aanpak en begeleiding van het gespecialiseerd gezins- en wijkwerk in verschillende objecten in Drente.

Vereisten: Diploma school voor maatschappelijk werk en ruime ervaring op bovenstaand terrein.

Salarisgrenzen: f 6000,— — f 7500,— per jaar exclusief 2 pct. huurcompensatie, 6 jaarlijkse verhogingen, vakantietoelage 4 pct.

Aanstelling boven het minimum is niet uitgesloten. Sollicitaties met uitvoerige inlichtingen en referenties binnen 14 dagen na het verschijnen van dit blad aan het secretariaat.

Het Nationaal Congres der Vrijzinnige Bewegingen

te Brussel, op 26, 27 en 28 september 1958

Onder de verzamelnaam vrijzinnig (die in Nederland een heel andere betekenis heeft) presenteerden zich in Brussel het Belgisch Humanistisch Verbond en de Union Rationnelle de Belgique als de organisatoren van een congres waarop de met het moderne humanisme verwante geestelijke stromingen in België, Frankrijk en Nederland zich bij monde van een aantal geleerde en representatieve sprekers tot een publiek van 1500 congresbezoekers richtten.

Dit congres, dat gehouden werd in het Groot Auditorium van de Vrije (d.w.z. niet confessionele) Universiteit van Brussel, was een duidelijk bewijs dat onze zuiderburen verlangen naar een geestelijk tehuis en organisatorische vormgeving van het buiten-christelijk denken en samenleven.

De organisatie van het congres was uitstekend. Een aantal bekwame mensen heeft vele dagen aan de voorbereiding besteed. Alles liep voortreffelijk en wij hebben niets dan lof voor hen die de organisatorische en financiële teugels in handen hebben gehad.

Uit de naamgeving van het congres blijkt reeds dat er in België nog geen volledige eenheid is. Vooral de Franse kenschetsing van de achtergrond der vergaderingen en

besprekingen: 'Congres des mouvements Laïcs', onthult dat het in België om meer dan één stroming gaat, en tevens dat de historische groei dezer bewegingen, in een in hoofdzaak rooms-katholiek land, anders is geweest dan bij ons in het Noorden. In Nederland denkt men er bij voorbeeld niet aan het woord leken (laïcs) in deze zin te gebruiken, terwijl onze term buitenkerkelijk bij onze zuiderburen weer geheel ongebruikelijk is. De vele sprekers werden dagelijks door honderden toehoorders in een voortdurend goed bezette zaal aangehoord. De volgende inleidingen werden gehouden:

Voor Nederland:

Dr. J. P. van Praag bracht een boodschap over van het I. H. EU.

Prof. dr. G. Stuiveling: 'Geschiedenis van de conflicten tussen wetenschap en dogma's.'

Mevr. mr. H. Singer-Dekker: 'Humanisme en ontvoogding van de vrouw.'

D. Th. F. d'Angremond: 'De gedachten, die het Humanistisch Verbond brachten tot het praktisch Humanisme.'

Mr. dr. J. In 't Veld: 'Waarom maatschappelijk werk op Humanistische grondslag?'

Voor België

J. Baumen (Assistent aan de Vrije Universiteit Brussel):

Prijsvraag in twee ronden

Meer dan 100.000 deelnemerskaarten zijn er uitgezet, advertenties zijn of gaan verschijnen in dag- en radio-bladen.

Stromen kaarten komen elke dag op het Centraal Bureau binnen en bijna iedereen is ingeschakeld bij het controleren en sorteren van de oplossingen. Want een rebus oplossen blijkt vaak moeilijker te zijn dan men denkt. Aan al de goede oplossters wordt dan nog de tweede ronde kaart toegezonden en ook dat vergt heel wat controlewerk. Is het adres goed overgetikt? Wordt het juiste aantal tweede rondekaarten aan iedere deelnemer gezonden?

Kunt u zich voorstellen, dat al diegenen die daarmee bezig zijn zo van tijd tot tijd de verzuchting slaken: 'Ik wou dat er wat minder inzendingen waren.' Gelukkig doet een sterke kop koffie vaak wonderen, zodat u uit medelijden werkelijk niet moet nalaten zoveel mogelijk inzendingen op te sturen.

En wat meer is, u moet beslist niet vergeten, dat de hele maand november nog voor u is om de deelnemerskaarten aan de man en de vrouw te brengen. Mogen in andere omstandigheden de laatste loodjes misschien het zwaarst wegen, bij een loterij of een prijsvraag is dat geheel anders. Immers hoe minder tijd er ligt tussen de tijd dat men een lot of een deelnemerskaart aanschafft en het ogenblik waarop de trekking zal plaatsvinden, des te aantrekkelijker wordt het om toch maar een kansje te wagen

zonder eindeloos te moeten wachten voordat je weet of je iets gewonnen hebt.

Geen betere maand om deelnemerskaarten te verkopen, dan de laatste maand.

Bent u bevreesd, dat u een heel boekje niet meer voor het eind van de maand verkoopt? Laat uw vrees, ook als u niet aan het water woont, direct varen, want u kunt overkochte kaarten altijd weer inleveren, zonder dat iemand u boos zal aankijken, nee sterker nog zonder dat u ze zelf hoeft te betalen.

Help dus mee om deze prijsvraag-actie tot een succes te maken, en doe dit vooral in de maand november de maand die de beste resultaten waarborgt.

Voor alle zekerheid geven wij u hierbij nog eens een opsomming van de meer dan fantastische prijzen, die wij beschikbaar stelden.

Eerste ronde

Hoofdprijs: Fiat 500 t.w.v. f 3850,-; tweede prijs Philips' televisieontvanger, 53 cm, t.w.v. f 995,-; derde prijs: Solex de Luxe t.w.v. f 399,50; vierde prijs: Philips' band-recorder t.w.v. f 398,-; vijfde prijs: Rover elektrische wasmachine met wringer t.w.v. f 389,-.

Tweede ronde

Hoofdprijs: Fiat 600 t.w.v. f 4940,-; tweede prijs: Philips' televisieontvanger, 53 cm, t.w.v. f 995,-; derde prijs: Gero Zilvium Elitecasette t.w.v. f 973,95; vierde prijs: Solex de Luxe t.w.v. f 399,50; vijfde prijs: Philips' band-recorder t.w.v. f 398,-.

Bovendien in beide ronden nog honderden andere prijzen, w.o. rijwielen, horloges, elektrische scheerapparaten, fototoestellen enz.

'Het rationalisme en het wijsgerig thema van de angst. Prof. D'Hont (van de Universiteit van Gent): 'De recente ontwikkeling der onkerkelijkheid.'

Dr. Dierkens: 'Het rationalisme en de gedragingen.'

P. van Bergen (Inspecteur bij het onderwijs): 'Het rationalisme op school en de lekenmoraal.'

Mr. Verougstrate: Humanisme en Jeugd.'

Prof. L. Flam (van de Vrije Universiteit te Brussel): 'Rationalisme en dogmatische dubbelzinnigheid.'

Voor Frankrijk:

Imbert Mergal (ere-inspecteur van het onderwijs): 'Wat kan het rationalisme bijdragen tot het mensdom?'

Prof. Kahane (van de Universiteit van Montpellier): 'Kan het rationalisme de basis zijn van een ethica.'

P. Rousseau: 'Wetenschap en publiek.'

De variatie in onderwerpen en het grote aantal sprekers maken het onmogelijk, zelfs in kort bestek, de inhoud van iedere voordracht weer te geven. De totaalindruk van dit congres is evenwel reeds belangwekkend genoeg voor iedere Nederlander die met belangstelling de ontwikkeling van het moderne humanisme in onze buurlanden volgt.

De consequentie van de tweetaligheid dringt zich al direct aan de Nederlandse bezoeker op. Het congres had twee voorzitters: een Waal, de heer L. Mardens van de 'Union Rationaliste de Belgique' en dr. K. Cuypers, een Vlaming, van het Humanistisch Verbond België.

Iedere bezoeker van het congres had de keus tussen het aanhoren van de spreker en het luisteren door een lichte koptelefoon naar de gelijktijdige vertaling van de redevoering.

Het ligt voor de hand dat de tweetaligheid in België de samenwerking tussen de buitenkerkelijke organisaties compliceert. Men kan in België bijna geen sociaal vraagstuk bespreken of de problematiek van de taalrivaliteit komt ter sprake. Dan is er nog het verschil in uitgangspunten tussen de Waalse Rationalisten en de Vlaamse Humanisten. Een geheel andere situatie dus dan in Nederland.

De meeste Franse en Waalse sprekers spraken de taal van



De beide voorzitters van het Brusselse congres

het aloude Franse rationalisme, dat o.m. de wetenschapsbeoefening en de door ervaring verkregen kennis de enige aanvaardbare middelen acht tot moraalvorming (vooral te beluisteren bij de Franse sprekers Imbert Mergal en prof. Kahane). De stem van het humanisme zoals wij dat in Nederland kennen, kwam, behalve uiteraard bij de Nederlandse sprekers, van Vlaamse zijde vooral tot uiting in de rede van prof. Flam, toen hij sprak over rationalisme en dogmatische dubbelzinnigheid en toen hij in een kort en niet beëindigd (hoe kon dat ook, met deze waslijst van sprekers) debat trad met prof. Kahane over de inhoud van het begrip rationalisme. Bovendien viel de congresbezoekers het verschil in mentaliteit op tussen de Belgische gastheren en Nederlandse humanisten hetgeen vooral bleek uit de niet gecamoufleerde anticlerikale toon der Belgen. Men komt dat in Nederland niet zo tegen. Dat zal wel komen doordat men in België weet tegenover een 'onverdeelde tegenstrever met een geweldige macht en duizendjarige traditie, tegenover de macht van een volkomen verpolitiekte kerk' (de woorden zijn van dr. Cuypers) te staan.

Na veel strijd en nog wel niet bepaald gelijkberechtigd, en in bescheiden mate, is het Humanistisch Verbond in Nederland officieel ingeschakeld en men hoort bij ons van kerkelijke zijde gelukkig een heel wat gevarieerder antwoord op het opkomende humanisme dan in België.

(Hoewel de aanvaarding van het HV door de kerken hier als somtijds gelijkwaardige gesprekspartner ons wel eens wat duur betaald voorkomt.)

Bóven al deze verschillen en overeenkomsten die op zich zelf wel interessant zijn voor het beoordelen van stand en gang van de humanistische bewegingen in de Benelux landen, reikt het doel van dit congres uit, de bespreking van: **'Humanisme en de ontvoogding van de mens.'** De lezingenserie is een prachtige getuigenis geweest van de groei van het jonge moderne humanisme en van de humanistisch georiënteerde organisaties in België en Nederland (Humanitas was onder de sprekers vertegenwoordigd door mr. dr. J. In 't Veld en in de wandelgangen gaf een kleine tentoonstelling de bezoekers een beeld van wat door onze vereniging voor en door buitenkerkelijken wordt gedaan.)

Manifestaties als dit congres zijn van groot belang voor de geestelijke weerbaarheid van het niet christelijke deel der bevolking van West-Europa. Om dit te staven eindigen

(Vervolg op pagina 6)

De voorzitter van 'Humanitas' sprak te Brussel



Achttien bejaarden- sociëteiten in Rotterdam

'Namens de leiding van de bejaardensociëteit, die geopend werd op 18 september 1958 door onze voorzitter, de heer G. Rietveld, in het clubgebouw van de speeltuinvereniging 'Tarwewijk', zeggen wij allen heel hartelijk dank voor de belangstelling, deze middag ondervonden. Leidsters van andere bejaarden sociëteiten verrasten ons met bloemen, waarvan wij zeer zeker onder de indruk kwamen. Het deed ons goed, de heer Dijkers ook in ons midden te zien. Wij wisten, dat er op kantoor met het oog op de collecte op zaterdag 20 september onder hoogspanning moest worden gewerkt. Daarom waarden wij het des te meer, dat de heer Dijkers ook van zijn belangstelling blijk gaf...'

Ziehier een deel van het verslag, dat één van de leidsters van onze pas geopende sociëteit in Rotterdam-Charlois, mevr. W. A. v. d. Burg-De Bree, in het 'logboek' heeft geschreven.

Maar is de opening van juist deze sociëteit zo belangrijk om er uw aandacht voor te vragen? De tak 'zorg voor de oudere mens' is aan de Humanitas-boom al een heel dikke tak geworden, in veel afdelingen zijn er sociëteiten geboren en Rotterdam behoeft nu toch echt niet meer te vertellen, dat er wordt gewerkt.

Aan de andere kant is het toch van veel waarde, wanneer in Van Mens tot Mens melding wordt gemaakt van elk initiatief van Humanitas — waar ook ter wereld ondernomen — opdat de ene hand weet wat de andere hand doet. Die waarde wordt groter naarmate de initiatieven nieuwer zijn en naarmate de mogelijkheid bestaat om deze initiatieven in verschillende afdelingen te ontwikkelen.

Zo gezien heeft het zin om u er mededeling van te doen, dat Rotterdam thans achttien HUMANITAS-sociëteiten



De speeltuin Tarwewijk te Rotterdam

draaiende heeft en dat deze achttiende sociëteit huisvesting heeft gevonden in het bijzonder fraaie clubgebouw van de speeltuinvereniging 'Tarwewijk'. Daar komt bij, dat dit clubgebouw werd gebouwd door de leden van de speeltuinvereniging in de vrije tijd onder leiding van een architect, en zo is geworden tot een getuigenis tegen alle betogen, waarin wordt gezegd, dat de moderne stadsmens geen bindingen meer heeft, geen saamhorigheidsgevoel meer kent, enz. In die betrekkelijk kleine stadswijk tussen Pleinweg-Brielselaan-Dordtselaan heeft de rond duizend leden tellende speeltuinvereniging 'Tarwewijk' een monument van gemeenschapszin opgericht, dat mede dienstbaar is gemaakt aan het werk ten behoeve van de oudere mensen in deze wijk.

Wanneer wij het gemiddeld aantal bezoekers van onze sociëteiten stellen op 35 — een getal, dat overeenkomt met het gemiddelde van het vorig jaar — dan komen er per week 630 oudere mensen in onze sociëteiten. Onze bedoeling is om dit aantal nog voor het einde van het jaar af te ronden met 20 sociëteiten. D.

(Vervolg van pagina 5)

wij gaarne met de woorden die onze voorzitter op het congres in 1957 heeft gesproken:

'De waarde van het humanisme ligt voor mij vooral in algemene culturele overwegingen. 'Het westen' bevindt zich in een crisis. Dit probleem houdt mij al jaren bezig. Wij zijn allen medeverantwoordelijk voor de uitkomst als we niets doen om door deze crisis heen te komen. Tegenover de destructieve krachten uit het oosten staat de katholieke kerk, de wereldraad van kerken... en daarnaast? Niets van betekenis, weinig dat manifesteert dat er iets onder de buitenkerkelijken tot leven komt, weinig actief verzet tegen het geestelijk nihilisme van onze tijd dat ook de kerken bedreigt. Als 20 pct. van de mensen hier bewust aan meedoet is dit al zeer belangrijk. De geestelijke massificatie dreigt overal. In de westelijke wereld is nu een humanisme aan het opkomen dat vooral de nadruk legt op een tweeledige verantwoordelijkheid, enerzijds een verantwoordelijkheid van ieder mens om de eigen aard en aanleg te ontwikkelen, anderzijds een verantwoordelijkheid tegenover de groepen waarvan de mens deel uitmaakt, zodat zijn geldingsdrang in evenwicht is met het verantwoordelijkheidsgevoel tegenover de gemeenschap. Deze opvatting vind ik belangrijk en zij speelt een rol ook in ons praktische werk.'

V. S.

Om de kruimels van de vakantiedis

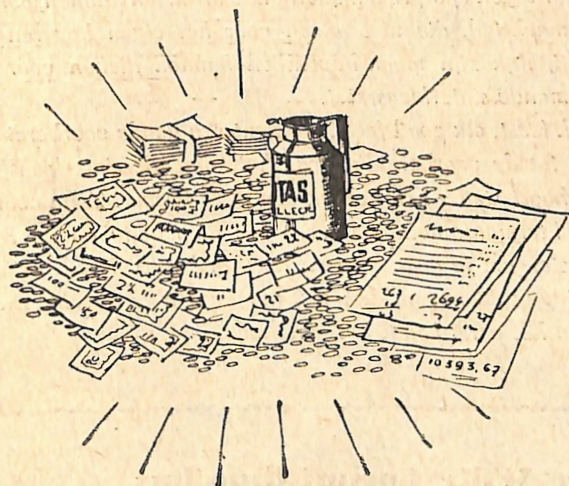
Vlak na de zomervakantie hebben wij door middel van enkele Rotterdamse dagbladen — met name Het Vrije Volk en Het Rotterdamsch Parool — een beroep kunnen doen op de vakantiegangers. Datzelfde beroep deden wij ook op onze medewerkers en medewerkers.

Wat is namelijk het geval?

Elk jaar trekt een groot aantal Nederlanders naar het buitenland en velen van hen zijn ons zeer welgezin. Die welgezindheid kan na terugkeer van vakantie vrij gemakkelijk tot uitdrukking worden gebracht door het vreemdegeldoverschot aan Humanitas te schenken. Het is immers zo, dat die klinkende munten niet zo gemakkelijk in Nederlandse munten worden omgezet. Maar dat loont de moeite zeer wel, wanneer het aantal munten redelijk groot is. Door ons beroep op de vakantiegangers hebben wij heel veel vreemde munten gekregen. Die oogst, die eerste oogst, heeft ons tot nu toe bijna f 100,— opgebracht.

Wij hopen hetzelfde beroep bij de eerstvolgende vakantie opnieuw op de vakantiegangers te mogen doen. Misschien kunt u in de nieuwe agenda, welke u zo langzamerhand begint aan te schaffen, reeds schrijven: de kruimels van mijn vakantiedis voor Humanitas.' U weet straks beslist wat hiermede wordt bedoeld... enne het mogen echt flinke kruimels zijn.

De f 10.000,-



Jarenlang hebben wij naar de tienduizend verlangd. Jarenlang hebben wij daarvoor onze best gedaan: op 20 september 1958 waren ze er: tienduizend harde guldens als opbrengst van onze openbare collecte in Rotterdam. Bruto-opbrengst; er moet van dit bedrag het nodige worden afgetrokken voor de gemaakte onkosten zoals speldjes, drukwerk, porto, aanplakbiljetten, enz. Maar dit neemt niet weg, dat er een heel goed bedrag overblijft. Een bedrag, waarmee het werk in Rotterdam krachtig wordt gesteund. Maar dit nettobedrag alleen moge belangrijk zijn; uit het brutobedrag blijkt ook, dat Humanitas in Rotterdam onder de Rotterdamse bevolking een goede naam heeft gekregen. Het appel, dat men met deze openbare collecte op de Rotterdamse bevolking heeft gedaan, is beantwoord op een wijze, welke alle reden tot vreugde geeft.

Maar ... we hebben ervoor gesjouwd als nooit tevoren. In juni werden de eerste voorbereidingen getroffen: het bijeenroepen van de collecte-commissie, welke gevormd wordt door afgevaardigden van de besturen van de onderafdelingen en ten opzichte van het afdelingsbestuur verantwoordelijk is voor de goede gang van zaken met betrekking tot de collecte. Daarna werd begonnen met de vorming van een comité van aanbeveling. Tot dit comité traden toe mej. Anna Blaman, mej. dr. J. J. van Dulleman, mej. prof. mr. dr. J. C. Hudig, mevr. J. R. van der Pols-Broeze en de heren J. A. A. Aarse, P. Burik, A. B. H. v. d. Busse, mr. J. C. N. van Dongen, Alfred Kossmann, C. van der Linden, mr. A. Lührs, J. van Mill, prof. mr. P. J. Oud, dr. A. J. Teijchiné Stakenburg en D. Westra.

Tot zover hadden wij precies gedaan, wat wij tot nu toe elk jaar hebben gedaan. Dat hele stramien van werkzaamheden werd geborduurd: vrienden, kennissen en goede relaties aanschrijven met het verzoek om te gaan collecteren; bedrijven aanschrijven met het verzoek om te mogen collecteren, collectanten van vorig jaar aanschrijven en bezoeken, depotadressen vestigen in alle delen van de stad — een werk dat zonder de steun van goed functionerende onderafdelingen in een grote stad bijna ondoenlijk is — en alles wat er zo voor de hand ligt om te doen. Arbeid,

die zo langzamerheid onder de categorie 'routinewerk' gaat vallen.

De andere weg, welke ditmaal werd gevolgd, begon bij de vraag naar collectanten en het probleem: wat moeten wij doen om van onze erkentelijkheid voor het collecteren blijk te geven. Vorige jaren hebben wij dit probleem opgelost met een aardig geschenkje, dat door de AVOPLAST in Amsterdam werd vervaardigd. Ditmaal overheerste het gevoel, dat wij met iets anders voor de dag moesten komen. Zo'n onbestemd gevoel, dat er iets anders moest gebeuren, is helemaal geen prettig gevoel. Allerlei voorstellen worden gedaan, goede voorstellen en onbruikbare voorstellen, maar die goede voorstellen bleken veelal in de uitvoering te kostbaar. Zo kwam onze propagandist J. van Huuksloot ten slotte met de gedachte een televisietoestel beschikbaar te stellen voor degene, die het grootst aantal mensen bereid zou vinden om te gaan collecteren en opdat de collectanten voor hun moeite een beloning zouden krijgen stelde hij voor om een of meer prijzen beschikbaar te stellen voor degenen, die de zwaarste collectebussen zouden thuisbrengen.

Er is een goed spreekwoord, dat zegt dat de huid niet verdeeld mag worden voor de beer geschoten is en een ander dat zegt, dat de kost voor de baet uitgaat. Toen Van Huuksloot dit voorstel in de vergadering van de collecte-commissie op tafel legde, kwam er veel oppositie. Oppositie, die eenstemmig van oordeel was, dat dergelijke dingen niet mogelijk zijn. Toch kreeg Van Huuksloot vrij mandaat om te proberen deze voorstellen te verwerken.

Hij is begonnen met pogingen om gratis een televisietoestel (Vervolg op pagina 8)

Gebouw van Humanitas te Rotterdam



(Vervolg van pagina 7)

stel te bemachtigen. Bijna is hij daarin geslaagd! In plaats van een televisietoestel kwam hij ten slotte met een wasmachine voor de dag, die inzet werd voor een collectanten-wervingswedstrijd. Een aantal winkelbedrijven in de binnenstad van Rotterdam — het zgn. 'City-Centrum' — stelde voorts een aantal waardebonnen ter beschikking voor de collectebussen met de hoogste opbrengst. Vervolgens bleek een exploitant van een Rotterdamse bioscoop bereid voor Humanitas een aantal plaatsbewijzen tegen een zeer sterk gereduceerde prijs beschikbaar te stellen. Deze plaatsbewijzen werden gereserveerd voor jeugdige collectanten. Om ten slotte ook de oudere collectanten van onze erkentelijkheid te laten blijken, riepen wij de medewerking in van een groep Rotterdamse onderwijzers en onderwezeressen, die hun sporen als cabaretgroep reeds lang hebben verdiend. Zij verzorgden een cabaretavond op 28 oktober 1958 in de schouwburgzaal De Lantaarn.

Een omstandig verhaal om u te overtuigen van de enorme hoeveelheid werk, welke moest worden verzet, zullen wij u besparen. Wel is van belang te weten, dat de collectieorganisatie in twee delen werd gesplitst. Van Huuksloot nam alle buitenwerk op zich; de heer F. Duim, die nu reeds enkele jaren zijn beste krachten aan de organisatie van de collecte heeft gegeven, verzorgde het binnenwerk, t.w. de administratie, de registratie en de verzending van alle mogelijke circulaire, instructies, verzoeken, enz. De eerste bezocht sociëteiten en scholen; de tweede ontwikkelde een sneeuwbalstelsel, waarbij aan elke collectant, die zich aanmeldde, beleefd werd verzocht er drie nieuwe collectanten bij te zoeken.

Het resultaat was ten slotte, dat ruim zeshonderd collectanten zich hadden gemeld. Werkelijk collecteren deden er 290 jongeren en 252 ouderen, dus in totaal 542 personen! Zij haalden op: 36.000 centen; 10.500 stuivers; 47.000 dubbeltjes; 13.000 kwartjes; 713 guldens; 43 rijksdaalders en 5 tientjes. Hier moet worden bijgeteld een aantal giften, die ons per girorekening of via onze bankrekening ter gelegenheid van de openbare inzameling werden geschonken. Zo kwam de totale bruto-opbrengst op f 10.393,67, in 1957 bedroeg deze opbrengst f 6026,52, in 1956 f 5705,42, in 1955 f 4016,91, in 1954 f 2640,39. Voor dit succes zijn niet alleen verantwoordelijk de twee mensen, wier namen wij hiervoor even hebben genoemd. Het is waar, zij hebben een enorme dynamiek gebracht in de activiteiten rond deze openbare inzameling; zij zijn met heel veel nieuwe en goede ideeën gekomen. Maar zonder de trouwe medewerking van velen, wij denken hier o.a. aan de bestuurders van de onderafdelingen, de leiders van de sociëteiten en ook aan de heer J. Melk, die op de prachtige gedachte kwam om er met een autobus op uit te trekken, welke plaats bood aan ongeveer veertig oudere mensen die gezamenlijk 'collecte-overvallen' pleegden op de weekmarkt en andere drukke punten in het zuiden van Rotterdam, zou dit prachtige resultaat nimmer zijn bereikt. Wat zouden wij overigens begonnen zijn zonder de medewerking van N.V. De Arbeiderspers, de N.V. Mij. van Algemeen Vervoer v.h. H. W. König & Co., de firma J. W. Houtgraaf, de fa. A. Broeder die voor het transport van de collectebussen zorgden en last but not least zonder mej. M. Dijkstra, die wij de vrijdagavond voor de collecte nog laat, heel laat, overlast hebben bezorgd, omdat onze voorraad collectespeldjes — 150.000 stuks! — was uitgeput en wij op die zaterdag 20 september nu eenmaal niet zonder speldjes konden zijn. D.

Voor de Rotterdammers!

In het Charloise Volkshuis, Kat. Lagedijk 450, houdt de afdeling Charlois op 28 en 29 november 1958 een bazaar, waar tegen spotprijzen allerhande artikelen kunnen worden bemachtigd, die niet alleen voor het eigen begeren appetijtelijk zijn maar bovendien kunnen dienen voor het komende sinterklaasfeest.

Elk feest, elk goed feest, verdient een goede voorbereiding en tot de voorbereiding van het komende sinterklaasfeest behoort stellig een bezoek aan deze bazaar. Zelfs voor de rechtermaasoverlingen loont het de moeite en de tramkosten om te gaan zien en te gaan kopen. Reeds vrijdagmiddag 28 november om 2 uur kunt u er terecht. En... wie het eerst komt, het eerst maalt!

De Willy Corsari-Omnibus

Half oktober van jaar is de Willy Corsari Omnibus, verschenen bij de N.V. De Arbeiderspers. Een boek van 536 bladzijden, dat (tot 31 december 1958) niettemin slechts f 3,95 zal kosten. Dit is de zesde uitgave van de A.P. van deze aard. Soortgelijke 'Omnibussen', met werk van Aar van de Werfhorst, Herman de Man, Antoon Coolen, Johan Fabricius en Jan Mens, zijn er in de jaren 1953-1957 aan voorafgegaan.

De Corsari-Omnibus bevat de volgende werken:

De man zonder uniform. Mag men het levenseinde van een ongeneeslijk zieke, ie onverdraaglijke pijnen lijdt, verhaasten? Dit is het probleem waarvoor een beroemde kankerspecialist dokter Remco de Raai, de hoofdpersoon, zich ziet gesteld.

De schrijfster heeft zich volledig weten in te leven in de spanningen en conflicten van deze geboren onderzoeker en zijn omgeving. De roman heeft dan ook reeds vele duizenden lezers ontroerd en geboeid.

De zonden van Laurian Ostar. Een roman die door zijn menselijke warmte en zijn meeslepende verhaal in staat is de lezer onafgebroken aan zijn stoel te kluisteren.

Het mysterie van de Mondscheinsonate. Deze rijk gevarieerde Omnibus bevat ook een speurdersroman van Willy Corsari, een genre waarin ze eveneens heeft uitgeblonken. Deze echt Nederlandse politieroman met Inspecteur Lund in de hoofdrol zit niet alleen knap in elkaar, waardoor hij voortdurend de spanning erin weet te houden, maar treft bovendien door een rake karaktertekening en een zeer goede beschrijving van de sfeer van een degelijk saai dorp. Ook de humor is hierbij niet vergeten.